

Delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19)

Ert diarienummer S2021/03085

Jordbruksverket har beretts tillfälle att yttra sig över ovan rubricerat delbetänkande.

Jordbruksverket har följande synpunkter på delbetänkandet.

Avgränsning mot djursjukvården

I utredningens direktiv finns en avgränsning. Den innebär att uppdraget inte omfattar läkemedel för djur. Delbetänkandet behandlar inte heller försörjning av sjukvårdsprodukter för behandling av djur. Jordbruksverket anser att denna avgränsning innebär en olycklig begränsning av kunskapsunderlag och förslag i delbetänkandet.

Under den pågående pandemin med covid-19 har det blivit tydligt att djursjukvård och humansjukvård nyttjar samma typer av resurser. Veterinärmedicinska läkemedel har kommit till användning inom humansjukvården, laboratorier för djurprover har ställts om till humanprover, personal från djurens hälso- och sjukvård har ställts till förfogande för humansjukvården och zoonosaspekten av covid-19 har belysts.

Ett konkret exempel på att det inte finns en klar avgränsning mellan läkemedel för människor och djur är bristen som uppstod under våren 2020 på läkemedlet propofol för anestesi (sövning), vilket också nämns i delbetänkandet.

I delbetänkandet konstaterar utredaren att det vid brist på sjukvårdsprodukter är viktigt att det finns fungerande mekanismer för att fördela den mängd produkter som eventuellt finns kvar. I det sammanhanget är det nödvändigt att även beakta djursjukvårdens resurser och behov.

I regeringsuppdraget till Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) att bedöma nationella försörjningsbehov inom djurens hälso- och sjukvård vid kris eller höjd beredskap och då ytterst i krig (N2020/02693) har myndigheterna bland annat pekat på beröringspunkter mellan humansjukvård och djursjukvård. En av de åtgärder som föreslås i rapporten är att samordna tillgången

till strategiska varor mellan humansjukvården och djurens hälso- och sjukvård. Legala förutsättningar behöver finnas och mandat behöver ges för att fördela resurser från djursjukvården till humansjukvården och tvärtom eller att freda tillgången inom respektive verksamhet.

I försörjningsberedskapen för hälso- och sjukvården är inte bara varor utan även tillgång till kompetent personal och tillräcklig laboratoriekapacitet viktiga faktorer. Detta berörs endast i begränsad utsträckning av utredningen. Försvarsberedningens rapport Motståndskraft (Ds 2017:66) anger att en omdisponering av vårdplatser, omfattande bland annat veterinärmottagningar, måste övervägas och planeras. Likaså kan personal som normalt arbetar inom djursjukvården behöva krigsplaceras inom humansjukvård och inom laborieverksamhet. Djursjukvården kan alltså ha en väsentlig betydelse för att stärka försörjningsberedskapen för hälso- och sjukvård för människor.

Lagerhållning av sjukvårdsprodukter

I delbetänkandet finns förslag på en ny lag om lagerhållning av sjukvårdsprodukter för fredstida kriser och krig. Utredningens direktiv omfattar dock endast hälso- och sjukvård till människor och inte vård av djur. Den lagerhållningsskyldighet som föreslås kommer därför inte att tillgodose de behov som finns vid hälso- och sjukvård till djur.

Jordbruksverket och SVA föreslår i ovan nämnda regeringsuppdrag (N2020/02693) att en tvärssektoriell planering för lagerhållning av varor för vilka behoven är likartade mellan djurens hälso- och sjukvård samt humansjukvården bör genomföras. Syftet är inte enbart att säkra djursjukvård som har betydelse för totalförsvaret utan även att säkra tillgången till sjukvårdsprodukter som används inom både djur- och humansjukvården. Problemen med handel och logistik är desamma för djursjukvården som för humansjukvården, vilket gör det nödvändigt att både säkerställa handel och öka lagerhållning av varor och insatsvaror. Det bör alltså vara prioriterat inom beredskapssektorn *Hälsa, vård och omsorg*¹ att se över försörjning och lagerhållning av strategiska varor som skyddsutrustning, laboriematerial och läkemedel för både human- och djursjukvården.

Enligt betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25) ska bland annat primärproduktion av livsmedel och djurens hälso- och sjukvård omfattas av beredskapssektorn *Livsmedelsförsörjning och dricksvatten*. Jordbruksverket och SVA som har operativa uppgifter rörande smittskydd, säkra livsmedel och djurhälsovård inkluderas enligt betänkandet i denna beredskapssektor. Det är av stor vikt att Jordbruksverket och SVA ingår i beredskapssektorn *Hälsa, vård och omsorg* så att en effektiv hantering med tvärssektoriella gemensamma prioriteringar kan uppnås och hälso- och sjukvården kan upprätthållas.

¹ Enligt betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25).

I kunskapsunderlaget Resursförstärkt läkemedelsförsörjning inför kris, höjd beredskap och krig², som också refereras till i delbetänkandet, finns förslag på hur en redundant³ läkemedelsförsörjning kan genomföras i Sverige. Även i delbetänkandet Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23) finns förslag avseende humanläkemedel och sjukvårdsprodukter för humansjukvård. Dessa förslag kan, med anpassning till särskilda förutsättningar, användas som utgångspunkt även för beredskapslagring av sjukvårdsprodukter inom djurens hälso- och sjukvård.

Det finns uppenbara vinster med en samordning mellan humansjukvård och djursjukvård vad avser läkemedelsförsörjning, lagring och användande av beredskapslager. Jordbruksverket anser därför att ett tilläggsdirektiv bör beslutas där utredningen ges i uppdrag att beakta djurens hälso- och sjukvård och inkludera läkemedel och sjukvårdsprodukter för djur.

I detta ärende har tillförordnade generaldirektören Anders Swahnberg beslutat. Lotta Andersson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också verksjuristen Eva Kjell, Ann-Marie Karlsson, Annett Kjellberg, Robert ter Horst, Catrin Molander och Suha Mohammad deltagit.

Anders Swahnberg

Lotta Andersson

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Jordbruksverket skickar kopia för kännedom till

- s.fs@regeringskansliet.se
- Näringsdepartementet

² Lunds universitet, 2019

³ Redundans: "Överflöd", närvaro av extra komponenter utöver dem som krävs för en apparats normala funktion ("både hängslen och livrem"). Innebär att funktionen kan upprätthållas trots fel eller avbrott, men annorlunda än normalt. (Krisberedskapsmyndigheten, 2008)